

ACC. NR. 3214

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Halland
 Härad: Håls
 Socken: Renselöf
 Uppteckningsår: 1930

Upptecknad av: Emil Norderman
 Adress: Lorensborgs Hof.
 Berättat af: J. P. Rosvall
 Född år: 1845 i Renselöf

1

Uppteckningen rör "Sagan om Husakjarsgulleben"

I gamla sagor, berättade från
 vårt lands hedna tid försäges det stund-
 dom om troll och jättar, som blev o-
 lyckna till bröllop och barnlös, och huru
 som de i senare fullt Runder gifva en
 ställig fadder gäva till dem nyfödda.

I Sagan här nedan berättas om en
 jättefamilj, som, churu ej bjuda en,
 tillväxt infann sig vid en bröllopshöj-
 tidlighet, och huru dessa avlöpte!

Skriv endast på denna sida!

I den fördom obetydliga byn Eds-
berga af Runesläfs socken i Syd-
hålland ligger en gammal gård, vilken be-
nämndes "Ragnagården", på allmo-
gedialekt kallad "Rungården". Den-
na gård var belägen invid fören såväs
bergshöjd, vilken förtedd en viss lik-
het med en hus, som av någon anledning
gjutit om i jorden med endast kakel.
Hefintligt över jordytan, var för näm-
nda höjd av allmogens därstädes blivit
kallad "Husalfär". I detta berg bod-
de i hednatiden, enl. sagan, en jätte
jämte hustru och enstora "fysstingar",
som jättebarnen kallades. Örensäm-
da gamla gård hade vid den tiden för den-
nas sagns tillkomst ärvts av tvän-
ne bröder, Per och Pal, av vilka den
föresnämnde Skriv endast på denna sida! behöll gården

sedan han utlöst sin broders den
nalegrudom, genom mbetalande av
dennes arvedel i gården. Den därmed
följande bysvaldsheten blev emeller-
tid olycksbringande för Sal, som försjönk
i fallja och dödloshet, därunder för-
slösande sitt fädernearv, så ännu han
slutligen bragtes till stiggareskären.
När denna gårds folk och jättefamil-
jen i "Hessaljär" rådde god grannsam-
ja, och ej sällan förekom det länulth-
te mellan de tvänne familjerna, då
omsländigheterna därtill förenlode
- och f.ö. gynnades Per av den mäktige
jätten, så ännu hans förmögenhet
aujämnt tillväxt. Ej sällan hände
det, att gårdens tjänslefolk vid in-
trädet i ladugården om morgnarna
funno Per ~~Skriv endast på denna sida~~ aturen fördrade,

hästarna ryktade och stallet rengjort.
Detta arbete hade då redan utförts
av de vänliga pysslingarna, varför
Per som belöning för deras tjänst
gav de små tjänstgörarna titatills
än till sin karna. Det var jämväl
klodt att vara god vän med "Husalyars-
gubben", som då han ville, kunde
hjälpa folk mot skarn och annat
out, men däremot som fiende tillika
var i stånd att sända giftdom och
skytter såväl över människor
som husdjur.

Familjen i "Lungazären" hade väl-
signats med endast en barn, en dotter,
som vid denna tiden funnit en hjärtans
Kär och snart skulle "stå bred", var-
vid fader Per skulle ställa till en ståt-
ligt bröllop. Skriv endast på denna sida!

Jå herme. Då fråga blev om bej-
ding av bröllopsgäster, varst man
emellertid på gården mycket trolksam
huruvida man skulle säga inljuda
"Husalejarsfamiljen". För sade där-
vid: "Gjuda vi dem, äta de upp all
maten, som kommer på bordet, beja-
da vi dem inte, bli vi utsatta för deras
hat och trollkonster." Efter mycket
trokan beslöt man att ej ljuda dem
men inte heller kunde det ifråga
komma att ljuda tal.

Bröllopsdagen kunde denna
dock ej behållas sin myskitank
utan gick bort till "Husalejar", där
han lade sig upp på belyttat för
att därifrån se bröllopsflöten.
Då tiden var inne, att bröllopsgäs-
terna skulle Skriv endast på denna sida! pålla sig till

leords i den festligt dekade bröllops-
salen, följande på grå bergets
inmandome fulla och rop: "Var e
minn hall, var e minn hall?" - I sam-
ma ögonblick fick han en förflygan
ide och ropade mot berget: "Gå
mej också på en hall!" - Därpå hörde
ett svar inu från det samma: "Kän
jimmes nu chidest jaro gamla hall,"
och en dock stäl pådes upp till
honnen. Kladd den förtrollade hatten
kunde han då till sin häpnadse, huru
jättefamiljen just då tagade in i
bröllopsgården, varvid han beslöt
att följa efter. Då bröllopsmåltiden
på gäll en stund, gick tal ut i första-
gan, där han fann värden, sin herodes
Per, erotigt fände av och an, betym-
rad vidande *händerna*

7 Vid en förfrågan vad som vållade
kerodern denna oro, erhöll han av den
one det svarat: "Jag trodde mig göra
ett äranos bröllop i dag, om du se, ingu-
ting påcker till, ingen blir Salunda
belatin. Va' skalja ta' mej' till?"

Vid detta middelsade sig Pål av sig
sin hatt samt påtte den för Pers hustru
och då kunde även han se jättesfamil-
jen. Hur häpen blev han ej, när han
såg jättesubben och hans gummus
leduttrakt på vad sin sida om lerud-
paret och fayslingarna tillande
mellan de ävriga gästerna. Att "ing-
ting påcker till vid leordit" hade nu
fett sin förklaring. Men, vad var
nu att göra? Här till gummus Pål,
att om han erhölet tillåtelse, skulle
han snart

Skriv endast på denna sida

lyfria bröllopsgård

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

8

Uppteckningen rör fräuden de oljudna gästerna.
 Så snart de blew beviljats honom, försåg
 han sig med en stycke Rida, en tälj-
 Rind och en ved Kläbea, med vilket
 and han begav sig upp på loftet, sedan
 han först nogt iak Klagit-fälts plats
 vid bordet kom i palu. Tuom kort
 hade han fäst en cirkel på loftet
 över fältsens huvud samt placera
 Riven i cirkelns mittpunkt, var-
 offer han grep klubban och med
 Kraft drev Riven igenom lofts-
 brädan. Vid det då, som därav

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

9

Uppteckningen rör uppstod, såväl vid ^Pasynen av den glimmande Brinnspetsen öfver Kuvudet brodde jällifor, än det var Tor, som var på jakt efter honom, och pyslingarna ropade: "Lar, lar, tii Kulan, tii Rulan!" Och en häst voro de alla försvunnna. Och så blev Pål Perällosets hedersgäst.

Genom denna händelse trodde sig "Kusaliärogubben" forstå, att Tor genom någon list fåu kännedom om hans förfäts, varför han, av fruktan för Sitt liv

beslöt att jämta

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

10

Uppteckningen rör sin familj lämnat "Husalyän" för att i stället bege sig upp till "Hörneredskogen" för att i denna söka en tryggare tillflykt. I sin i djupa skogen byggde han åt sig och de sinna en grodd av vildiga bergträd och i ett rum ämnade för sinna kvar under namn av "Hörneredskogens luga". Enligt vad sagas förlägen skulle en bonde en dag ha släppt ut sinna kor i skogen men om kvällen, så de skulle föras hem, saknade han en av dem och kunde ej hitta sinna den.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör Vid sökandet efter den för-
svunna Kon hade en av deltagarna
där en av utforskaren Rikard genom
en springa i "konmästarens" och
därvid föll syn på den så kunde Kon
vilken stod till lynt idisslande där
inne. Någon möjlighet att återföra
den sanna kunde man emellertid
ej finna, ty grotterns synliga ingång
var så trång, att man endast klyfsande
skulle kunna komma därin. Ett par
dagar senare kom, till alla förvåning
Kon på aftonen. Skriv endast på denna sida! i sällskap med

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

12

Uppteckningen rör de Övriga Kreaturen hem
 till gården. - Huruvida det fanns
 något samband mellan denna hän-
 delse och vad som här nedan förtäljes
 må vara osagt. - Husalyärsgeb-
 beten" hade emellertid kallat bekant
 en flicka, som var i tjänst på "Ludviga-
 gården" och ville gärna anställa henne
 i sin egen tjänst därinne: "Höneröd
 sommarstuga". Då en bonde från
 Edeuberga en dag besökte fästern
 på hos honom söka led för en uty-
 nad Ko, erhölet han jämte löfte om

13.

ACC. NR. 3214

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

13

Uppteckningen rör Kons Tuffrustknande i upps-
drag och till nämnda "piga" överläm-
nades ett väskert utsmyckt kättskälte av
silver samt framfördes en hälsning,
att han gämnade önskade hon orätte
kläda sig kättskälte. Som hon bear en ar-
betsdräkt, då denna överlämnades
till henne, ansåg hon, att det dyrbara
kättskälte ej passade till en så förtvlig dräkt.
I stället knäppte hon som på kättskäl-
tet omkring en på gårdsplanen stå-
ende etc. I samma ögonblick bör-
jade stenen röra på sig samt ryckte

Skriv endast på denna sida.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

14

~~Uppteckningen rör~~ Slutligen upps med rottet
 na och flög ästad, bort till Hjörnuds-
 Skog - en flykt, som av jätten varit
 ämnad å den ätrådda pigan, vilken
 Selunda till följd av sin tanklösa lek
 vard räddad undan jätterns inflytande.
 Här evan berättade Saga för
 skriva sin fru den tid, då lura
 om vite Prist leijade fort runnas
 i vårt land, och då Pristna tumpel
 leijade leyggas här och var i landet
 Jästarna, som med oblidu oprow
 säga, hur de "gamla gudars" allta

15 fölorade sig inflytande över folket
vilket i stället började lysa ut
Kristendomens nya lära, hatade och
kunde ej tala klokkelungan från de
nyuppfördna kyrkorna, var för de
i ordriaktig vrede från Scahem
vist i bergsh slungade jätteblock
mot de förhålliga kempelaggen
naderna i avsikt att krossa dem.

— "Husalyärsgrubben"
sju släktis uppfoddering där om
— och en dag slungade han ett stort
från berget löslutet stenblock
mot Remusläps kyrka för att där
med tygta dess förhålliga "lyälletö"
(klocka). Gruppen om blocket sy-
mes dock ha varit för hårt; ty jätten
gick ett stycke av detsamma i handen,
medan större delen av det

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

16

Uppteckningen rör förfilade målet, slungat
i sud fiktiv - sand kammade
i stället i Åbo Torps Kullar, varst
man ännu så sent som 1855 kunde
få de märken däri efter handens
alla fingrar, vilkas hårda grepp
i densamma ännu voro i konj-
kara - sålunda uttyrde det
sista ritnet av "Husabjörsgul-
ben" i Hjörnsveds kyrka.